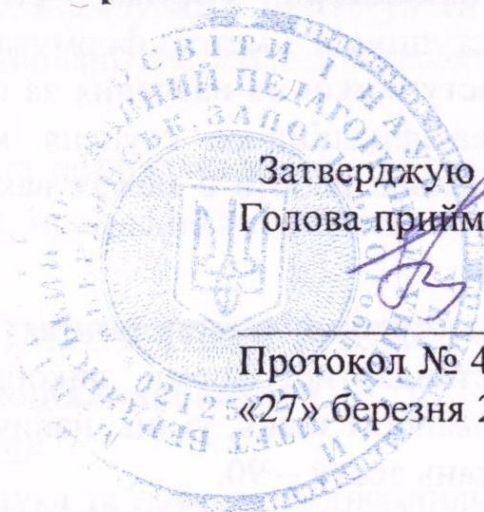

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

Затверджую

Голова приймальної комісії, ректор

І. Т. Богданов

Протокол № 4

«27» березня 2019 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
з дисципліни
«Основи соціальної роботи»

Освітній ступінь: бакалавр з нормативним терміном навчання (прийом на другий третій курс) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Бердянськ - 2019

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового вступного випробування для вступу на здобуття освітнього ступеня бакалавра: з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного ступеня молодшого спеціаліста для спеціальності 231 Соціальна робота в межах вакантних місць ліцензованого обсягу.

Форма фахового випробування – тестування.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Загальна кількість завдань тесту – 90.

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із завдань двох форм:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1–85). Завдання складається з основи та чотирьох варіантів відповіді, з яких лише один правильний.

2. Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (№ 86–90).

Приклад тестового завдання

20. Показниками професіоналізму соціального працівника є:

1. відповідність вимогам професії;
2. рівень професійних знань і умінь;
3. розуміння значущості професії, відповідність вимогам професії; рівень професійних знань і умінь;
4. співвідношення знань та вмінь професійної діяльності.

90. Визначити зміст та спроектувати програму соціального супроводу інклюзивного навчання дітей з особливими потребами в умовах закладу загальної середньої освіти.

Перелік дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування з основ соціальної роботи

1. Теорія та історія соціальної роботи.
2. Соціальна політика.
3. Технології соціальної роботи.

Вимоги до відповіді вступника

Під час вступного іспиту вступник повинен показати:

а) знання основних теоретичних положень соціальної роботи, технологій соціальної роботи, дефініцій, понять, концепцій, підходів, передбачених програмою; вміння оперувати ними;

б) знання соціологічних, психологічних, педагогічних положень, державних документів із освіти та виховання молоді, вітчизняного та зарубіжного досвіду соціальної роботи;

в) вміння діагностувати, аналізувати, проектувати та розв'язувати різні соціальні проблеми, детерміновані соціальними трансформаціями сучасного суспільства;

г) вміння розроблювати та реалізовувати соціально-педагогічні програми, проекти; вести науко-творчу, професійно-зорієнтовану діяльність.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

2.1 Теорія та історія соціальної роботи.

Зміст соціальної роботи

Соціальна робота як наука та навчальна дисципліна. Предмет, об'єкт та завдання соціальної роботи. Структура та категорії соціальної роботи. Зв'язок соціальної роботи з іншими науками. Функції соціальної роботи.

Професія соціального працівника в сучасній Україні

Кваліфікаційні вимоги до соціального працівника. Професійні та особистісні якості соціального працівника. Комунікативна професіограма соціального працівника. Професія соціального працівника в сучасній Україні.

Історія становлення та розвитку соціальної роботи

Соціальна допомога як цивілізаційний феномен. Допомога та філантропія в архаїчних суспільствах, державах стародавнього світу. Соціальна допомога в епоху середньовіччя (V – перша половина XVII ст.). Соціальна допомога у період Нового часу (друга половина XVII – початок XX ст.). Етапи становлення та розвитку соціальної роботи в Україні.

Основні сфери соціальної роботи

Соціальна робота в системі соціального обслуговування населення: зміст, цілі та завдання. Соціальна робота в системі освіти: особливості, форми та методи. Соціальна робота в пенітенціарній системі. Соціальна робота в системі культурно-дозвілєвої діяльності.

Особистість клієнта як об'єкта соціальної роботи

Феноменологія поняття «клієнт». Психологічні підходи до клієнта. Підходи до особистості клієнта у соціальній роботі.

Методи соціальної роботи

Методи індивідуальної соціальної роботи. Методи соціальної роботи з групою. Соціальна робота в мікросоціальній сфері.

Форми соціальної роботи

Організаційні форми соціальної роботи. Особливості застосування індивідуальних форм соціальної роботи. Групова і масова соціальна робота.

Морально-етичні проблеми соціальної роботи

Етичні стандарти соціальної роботи в Україні. Структура професійного спілкування у соціальній роботі. Взаємодія у процесі професійного спілкування. Стили спілкування: особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів.

Соціальна робота з сім'єю

Сім'я як соціальний інститут. Функції сім'ї. Сім'я як фактор деструктивного виховання. Типи сімей. Соціальна робота з сім'єю: форми, методи.

Соціальна робота з людьми з обмеженими функціональними можливостями

Поняття інвалідності: види відхилень. Особливості соціалізації дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями. Моделі соціальної підтримки людей з інвалідністю. Принципи і закономірності реабілітації дітей та молоді з особливими потребами.

Соціальна робота з дітьми, що залишились без батьківського піклування

Поняття сирітства та соціального сирітства. Соціальна підтримка дітей-сиріт та дітей, що залишились без батьківського піклування. Традиційні та інноваційні форми опіки. Соціальна робота з дітьми-сиротами. Нормативно-правова база соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Державно-правове забезпечення соціальної роботи

Основні напрямки державно-правової підтримки соціальної роботи. Правові основи соціального захисту клієнтів. Парадигми соціального захисту прав людини.

2.2 Соціальна політика

Теоретичні засади соціальної політики

Соціальна держава і соціальна політика. Сутність, сфери, напрями, принципи та функції соціальної політики. Інструменти соціальної політики. Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи.

Організаційно-правові засади реалізації соціальної політики

Міністерство соціальної політики України, як суб'єкт реалізації соціально-політичних завдань. Суб'єкти соціальної політики. Громадські, благодійні та інші недержавні організації як суб'єкти соціальної політики: види, напрями діяльності, особливості функціонування в Україні. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії. Базовий державний соціальний стандарт.

Соціальний захист як механізм реалізації соціальної політики

Система соціального захисту і соціального забезпечення населення. Сутність категорій «соціальний захист», «соціальне забезпечення». Соціальний захист як система. Соціальне забезпечення населення і його складові. Пріоритетні напрями розвитку соціального захисту в Україні. Соціальне страхування: особливості і види.

Державна молодіжна політика і політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики

Категорія «молодь» як об'єкт соціальної політики. Сутність та основні напрями державної молодіжної політики в Україні. Характеристика поняття зайнятості населення. Державне регулювання зайнятості. Державна служба зайнятості як суб'єкт реалізації політики зайнятості населення.

Основні напрями реалізації соціальної політики

Основні пріоритети соціальної політики з регулювання сімейно-шлюбних відносин. Соціальна політика в галузі: охорони здоров'я. Міграційні процеси в Україні та проблеми їх регулювання. Соціальна політика в галузі освіти, науки, культури, тощо.

Державна соціальна допомога у контексті повноважень соціального працівника

Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки соціально вразливих категорій населення. Характеристика системи соціальних допомог і пільг різним категоріям сімей в Україні. Пільги, гарантії та компенсації людям з обмеженими можливостями. Соціальна політика, спрямована на регулювання етнонаціональних відносин.

2.3 Технології соціальної роботи

Теоретичні основи технології соціальної роботи

Технології соціальної роботи як курс професійної підготовки соціального працівника. Поняття соціальних технологій, їх характеристика. Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій. Сутність технології соціальної роботи. Класифікація технологій в соціальній роботі. Функції технологій соціальної роботи.

Загальні технології соціальної роботи.

Сутність і характеристика технології соціальної діагностики. Мета, завдання, принципи діагностики. Організація соціальної діагностики. Алгоритм соціального діагностування. Суть діагностичних методів в соціальній роботі.

Оцінювання потреб клієнтів соціальних служб

Оцінювання потреб у міжнародній практиці соціальної роботи. Європейські соціальні моделі оцінювання потреб. Сучасна українська практика оцінювання потреб. Визначення, мета, типові характеристики,

особливості процесу оцінювання. Організація відбору клієнтів соціальних послуг, критерії адресності. Процедура та етапи оцінювання. Визначення та планування соціальних послуг.

Спеціальні технології в соціальній роботі

Технології соціальної реабілітації: суть, принципи. Види соціальної реабілітації людей з інвалідністю. Структура індивідуально-комплексної програми реабілітації. Кризово-інтервентна модель соціальної реабілітації; зміст. Особистісно-зорієнтована модель соціальної реабілітації, її зміст.

Технології соціальної терапії

Терапевтичний підхід у соціальній роботі: суть, моделі, форми. Алгоритм соціальної терапії. Види соціальної терапії. Загальні та конкретні терапевтичні технології. Характеристика традиційних та інноваційних технік соціальної терапії. Індивідуальна терапія; терапія самовиховання.

Технології соціальної підтримки

Консультування як напрям діяльності соціального працівника. Види консультування. Алгоритм контактної форми консультативної роботи спеціаліста. Представництво інтересів клієнта в соціальній роботі. Особливості представництва інтересів. Види представництва інтересів: індивідуальне, колективне.

Особистісно-орієнтовані технології соціальної роботи

Характеристика конфлікту. Тактики розв'язання міжособистісних конфліктів. Особливості протікання конфлікту.

Технології соціальної профілактики та адаптації

Сутність, мета, завдання принципи соціальної профілактики. Напрями, види, рівні соціальної профілактики. Алгоритм соціально-педагогічної профілактики. Методи, форми профілактики.

Проектування в соціальній роботі

Структура соціальної програми. Технологія розробки та впровадження соціальних проектів. Аналіз соціальних програм. Значення проектування в роботі соціального працівника.

Технологія соціальної експертизи

Поняття соціальної експертизи; специфічні риси експертизи; функції, завдання. Спільні риси соціальної експертизи з технологією соціальної діагностики. Організаційні моделі соціальної експертизи. Етапи роботи експертів при використанні різних моделей соціальної експертизи.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 90 завдань, з яких – 85 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення

логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

Від 1-го до 85-го завдання за кожну правильну відповідь нараховується 2 бала.

Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200- бальною шкалою оцінювання	Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200- бальною шкалою оцінювання
0	0	43	86
1	2	44	88
2	4	45	90
3	6	46	92
4	8	47	94
5	10	48	96
6	12	49	98
7	14	50	100
8	16	51	102
9	18	52	104
10	20	53	106
11	22	54	108
12	24	55	110
13	26	56	112
14	28	57	114
15	30	58	116
16	32	59	118
17	34	60	120
18	36	61	122
19	38	62	124
20	40	63	126
21	42	64	128
22	44	65	130
23	46	66	132
24	48	67	134
25	50	68	136
26	52	69	138
27	54	70	140
28	56	71	142
29	58	72	144
30	60	73	146
31	62	74	148
32	64	75	150
33	66	76	152
34	68	77	154

35	70	78	156
36	72	79	158
37	74	80	160
38	76	81	162
39	78	82	164
40	80	83	166
41	82	84	168
42	84	85	170

Від 86-го до 90-го завдання за кожну відповідь нараховується від 0 до 6 бала в залежності від повноти відповіді.

4,6 – 6 балів – завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином.

3,1 – 4,5 балів – завдання виконано повністю, але допущено незначні неточності у розрахунках або оформленні; або при належному оформленні завдання виконано не менш ніж на 80%.

1,6 – 3 балів – завдання виконано менш ніж на 60%, за умови належного оформлення; або не менш ніж на 80% якщо допущені незначні помилки у розрахунках або оформленні.

0 – 1,5 балів – завдання виконано менш ніж на 40%, без належного оформлення, зі значними помилками у розрахунках або оформленні.

Отже, за 5 тестів відкритого типу вступник може набрати від 0 до 30 балів.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 200-бальною шкалою (від 0 до 200) формується за формулою:

$$\mathbf{КО = ЗТ + ВТ},$$

де **ЗТ** – бали за виконання тестів закритого типу (див. таблицю); **ВТ** – бали за виконання тестів відкритого типу (від 86-го до 90-го).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майбороди – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.
2. Карпенко О. Г. Теорія та практика соціальної роботи: навчальний посібник / О.Г. Карпенко, Н.Ф. Романова. — К.: Слово, 2015. — 408 с.
3. Комітет ВР України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму. Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист: матеріали парламент. слухань у Верховній Раді України. – К. : Парламентське в-во, 2017. – 28 с.
4. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О. В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. – К., 2015. – 244 с.

5. Історія соціальної роботи : навчальний посібник / [уклад.: О. О. Кравченко, О. О. Матрос]. – Умань : РВЦ «Візаві», 2017. – 117 с.
6. Історія соціальної роботи / уклад. О. О. Кравченко, О. О. Матрос. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – 69 с.
7. Лукашевич М. П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): підручник. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.
8. Карпенко О. Г. , Романова Н.Ф. теорія та практика соціальної роботи : навчальний посібник / О.Г. Карпенко, Н.Ф. Романова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. – 408 с.
9. Методи та технології роботи соціального педагога / Автори-укладачі: С.П. Архипова, Г.Я. Майборода, О.В. Тютюнник. Навчальний посібник. – К.: Видавничий ім. «Слово», 2011. – 496 с.
10. Лукашевич М. П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.
11. Гончарова С. Ю., Отенко І.П. Соціальна політика. Навч. посібник. – Х.: Вид-во ХДЕУ, 2013. – 200 с.
12. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І.Д.Зверевої. – 2-ге видання. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с.
13. Право соціального забезпечення в Україні: Підручник. – Харків: Видавництво «ФІНН». – 2012. – 640 с.
14. Правове забезпечення соціальної політики в умовах розвитку інформаційного суспільства. – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 270 с.
15. Іщенко А. О. Соціальна і гуманітарна політика [Текст]: навч.-метод-посіб.- М.П. ІщенкоА.О. ОвчаренкоЯ.В. Подолян: Черкас. Нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Черкаси: [Вид.від ЧНУ ім. Б. Хмельницького], 2011. – 400 с.
16. Карпенко, О. Г. Теорія та практика соціальної роботи: навчальний посібник / О.Г. Карпенко, Н.Ф. Романова. — К.: Слово, 2015. — 408 с.
17. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги: навчальний посібник / К. В. Дубич. – К., 2015. – 419 с.